

Agymosástól agyhalálíg

A tudomány jelen állása szerint Yorki Richárd nem volt púpos, és gyilkossági bizonyíthatatlanok. Görgey Artúr nem volt hazaáruló, és Világosnál a fegyverletétel volt az egyetlen lehetséges opció. A Kommün nem értett egyet a trianoni békediktátummal, és fegyverrel próbálta megvédeni a történelmi magyar határokat. De „hála” Shakespeare-nek, Kossuthnak, sőt – brrrrr – Tormay Cécile-nek, az utókor ezzel a komplikált – és persze igaznak bizonyult – tényállással képtelen megbirkózni. „Történelmet írni nagyon nehéz – írta a manapság kevéssé divatos Anatole France *A pingvinek szigetében*. – Ha egy eseményre csak egy bizonyíték van, elfogadjuk minden habozás nélkül. A zavar akkor kezdődik, mikor két vagy több tanú adja elő az eseményeket, mert a tanúvallomások mindig ellentmondók és sohasem egyeztethetők össze.”

A főszerkesztő az eltűnt időben kutat. Negyvenedik éve úzi ezt az ipart. Mindig vágyott a „két vagy több tanúra”. Az általa vezetett *Mozgó Világ* peremfeltételeit a nyolcvanas évek derekától a késő Kádár-kor drámai hullámzó szellemi élete jellemezte. Fura, de akkoriban volt némi, hősiességet sem nélkülöző – legalábbis a nyilvános, kulturális sajtóban – párbeszéd a felek között. A kilencvenes évektől a nyugatias demokrácia versus népi demokrácia, vadkapitalizmus versus szociális igazság konfliktusa volt a viták gyakori tárgya. Boldogok voltunk, mert volt párbeszéd. Az ezredforduló első évtizedét a magyar társadalom mélyszerkezetéből következő nyomorú adottságok határozták

meg. Feszengtünk, de még mindig volt az árok két oldala között miről beszélni. A tízes évektől kezdve a vita, a párbeszéd vagy a kritika anyagidegen dologgá száradt. Amit vetettünk, learattuk. Beléptünk egy sem nem hullámzó, sem nem nyugatias közéletbe, a NER-be, amelynek egyetlen ambíciója, hogy az örökölt mélyszerkezetet folyamatosan MÉRHESSE, majd hogy a MÉRÉS számára fontos eredményeit TOVÁBBRONGÁLHASSA, aztán pedig ismét LEMÉRHESSE az immár újratörzített alapokat. A végcél egyértelmű: a totális hatalom vita-, párbeszéd- és kritikaképtelen rendszerének megvalósítása. Ebben a légkörben Gloster mindig gyilkos, Görgey örökre hazaáruló, és Trianonról csakis a komcsik tehetnek. Akár igaz, akár nem. Egyébként nem igaz.

Ez a magyar társadalom már nem az a társadalom, amelyben szerkesztői pályámat elkezdtem. Akkor még hittem, mert hihettem abban, hogy „két vagy több tanú” meghallgatása lehetséges, s hogy a vita konszenzushoz vezet. Ma szkeptikusok lettünk. Nem csak én, de körülöttem valamennyi érdekelt így érzi. Ma már csak buborékok, tojások, törzsek, oldalak vannak, a belső hidegháború megannyi kellékével, miközben a buborékok, tojások, oldalak felszereltsége nevetségesen egyenlőtlen. Talán még a „humán erőforrás” szintjén van némi paritás, de még néhány CEU-ügy, Erasmus-botrány, letiltott csatorna, einstandolt sajtótermék, és a viszonyok már semelyik munkában eltöltött korábbi évtizedemre sem fognak hasonlítani. Nem adom fel, nem

adjuk fel, hátha... Hátha a *Mozgó Világ* mégiscsak hozzásegít, hogy a manipulációs áldozatokról, a túlegyszerűsített esetekről, a karaktergyilkosságok főszereplőiről egyszer mégis lehessen árnyalt, bonyolult, netán élesebb, jobb, igazabb képet alkotni.

Januári hagyományainkhoz visszatérve 2023-as – jubileumi – évünket egy agymosás-blokkal kezdjük. Ezt éreztük most a legaktuálisabb traumának. Az ellenállás nélkül ismételt mantrák, biflák, tételek miatt, amelyek akkor is a szellem leépülésére utalnak, ha nem lennének hazugságok. De hát legtöbbször azok.

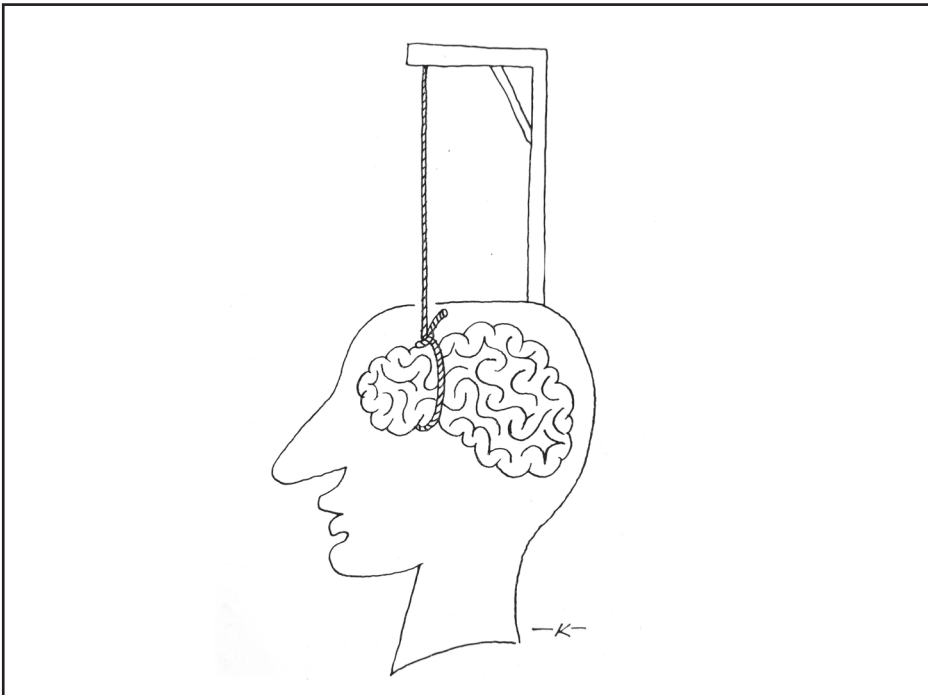
Tudjuk persze, amit nagyszerű publicistánk, Révész Sándor írt: „Eredendően agymosás által agymosásra neveljük gyermekeinket, és nem tehetünk mást, mert csak így tudjuk

megadni nekik a kellő biztonságot, komfortot, esélyeket.” Magyarán szocializáció nincs agymosás nélkül. De az is élményünk, amiről egy másik nagyszerű publicista, Tóta W. Árpád beszélt: „Akarjuk, hogy mossák az agyunkat, ami azért van, mert szeretnénk minél kerekébb magyarázatokkal dolgozni a mindennapokban. A tudomány nem ad biztos támaszokat... Van tehát életünkben a bizonytalanság, ehhez képest tök jól jön egy ilyen kis kerek izé.” Magyarán ez az „izé” a vakhit, minden elhülyülés forrása, tehát maga az agyhalál.

Hogy hol végződik a szocializáció, és hol kezdődik a vakhit? Aki tudja a választ erre, megoldásait szívesen fogadjuk szerkesztőségi címünkön.

P. Szűcs Julianna

4

Akaszott agy (Kaján Tibor karikatúrája)